

OBS: Denne transkripsjonen er laget av en automatisk teksttjeneste og kan derfor inneholde små feil.

00:00.000 --> 00:04.000

Velkommen til denne aller første Kåkånomics podkasten.

00:04.000 --> 00:11.000

Som noen av dere forhåpentligvis vet, så farges Stavanger av en heidundrande økonomifestival hver oktober.

00:12.000 --> 00:18.000

Økonomifestival det er kanskje en slags innebygd motsetning, en contradiction in terms som man sier.

00:18.000 --> 00:23.000

Men målet har altså vært å bringe økonomifaget, brett definert, ut til folket.

00:23.000 --> 00:27.000

Gjennom debatter, samtaler og foredrag på kaféer og puber.

00:28.000 --> 00:32.000

Mitt navn er Ola Kvaløy, jeg jobber ved Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger.

00:32.000 --> 00:38.000

Og jeg sitter i Kåkånomics-redaksjonen sammen med kollega Silje Haus-Reve, som også er med i denne podkasten.

00:39.000 --> 00:42.000

Dette er altså et Kåkånomics i podkastformat.

00:42.000 --> 00:48.000

Her skal vi diskutere aktuelle økonomi- og samfunnsspørsmål med gjester hentet fra festivalprogrammet.

00:48.000 --> 00:51.000

Litt økonominerding for folk flest, rett og slett.

00:52.000 --> 00:55.000

Kåkånomics åpner alltid med et fagseminar på universitetet.

00:55.000 --> 00:58.000

Silje, hva blir temaet i år?

00:58.000 --> 01:04.000

I år er temaet «Fattigdom går i arv. Hvorfor skjer dette, og hva kan vi gjøre med det?».

01:04.000 --> 01:10.000

Norge er jo som kjent et internasjonalt land som har små økonomiske forskjeller.

01:10.000 --> 01:15.000

Flertallet av de barn som vokser opp i Norge er i familie med gode levekår.

01:15.000 --> 01:20.000

Så man skulle jo tro at det ikke er så galt å vokse opp i Norge.

01:20.000 --> 01:26.000

Det er også en omfattende innsats av det offentlige tjenestapparatet med en rekke velferdsordninger

01:26.000 --> 01:29.000

som vi ivaretar barn som vokser opp i fattigdom.

01:29.000 --> 01:33.000

Men i Norge ser vi også at fattigdom går i arv.

01:33.000 --> 01:36.000

Hva er egentlig grunnen til at fattigdom går i arv?

01:36.000 --> 01:40.000

Hvilke konsekvenser får det å vokse opp i fattigdom?

01:40.000 --> 01:44.000

Og er det egentlig mulig å forbygge at fattigdom går i arv?

01:44.000 --> 01:49.000

For å hjelpe oss å forstå dette bedre har vi med oss en ekspert i studio.

01:49.000 --> 01:55.000

Professor Mari Rege som er professor i økonomi ved Handelshøgskolen her med Universitetet i Stavanger.

01:55.000 --> 02:03.000

Og som for tiden også leder et regjeringoppnevnt ekspertgruppe som jobber med tema barn i fattig familie.

02:03.000 --> 02:07.000

Mari, hva er årsaken til at fattigdom går i arv?

02:08.000 --> 02:12.000

Ja, et steg tilbake først.

02:12.000 --> 02:19.000

For det som vi ser i Norge, det som vi kaller for de store sosiale forskjeller.

02:19.000 --> 02:22.000

Ofte kaller man det også for sosiale gradienten.

02:22.000 --> 02:26.000

Mellom barn som vokser opp i fattig familie og andre.

02:26.000 --> 02:29.000

Det er det vi ser helt fra tidlig av.

02:29.000 --> 02:37.000

Til og med når de er to år så kan man se at barn i fattige familier, de har lavere språk- og

02:37.000 --> 02:41.000

sosial-emosjonell utvikling sammenlignet med andre barn.

02:41.000 --> 02:46.000

Så ser vi også at forskjellene vedvarer når de går i barnehage, de går i skole,

02:46.000 --> 02:52.000

de lykkes i mindre grad i utdanning og med å komme seg inn i arbeidslivet.

02:52.000 --> 02:55.000

Så spør du meg, hva er årsaken til dette?

02:55.000 --> 02:57.000

Da er det ikke ett enkelt svar.

02:57.000 --> 03:04.000

I ekspertgruppen har vi tre forskjellige forklaringsmodeller.

03:04.000 --> 03:08.000

Det er ikke sånn at det er en av dem som er svaret.

03:08.000 --> 03:11.000

Alle tre virker.

03:11.000 --> 03:15.000

Det er gode empiriske studier som viser dette.

03:15.000 --> 03:20.000

Den ene kaller vi for investeringshypotesen.

03:21.000 --> 03:32.000

Det handler om de muligheter foreldrene har til å investere i barnas læring og utvikling i tidlig barndom.

03:32.000 --> 03:39.000

Ta med på fritidsaktiviteter, bøker i hjemmet, stimulerende leker,

03:39.000 --> 03:54.000

og ikke minst kapasitet til å legge det rette for aktiviteter og leker som stimulerer barnets utvikling.

03:54.000 --> 03:59.000

Vi har også det som kalles stresshypotesen.

03:59.000 --> 04:04.000

Det er en rekke empiriske studier som viser at det spiller en viktig rolle.

04:05.000 --> 04:13.000

Når man lever med fattigdom, med vedvarende lavinntekt,

04:13.000 --> 04:19.000

så tar det mye av den kognitive kapasiteten til foreldrene.

04:19.000 --> 04:22.000

Hvordan skal du betale neste regning?

04:22.000 --> 04:31.000

Vi vet som de fleste som er foreldre, at vi er en bedre foreldre de dagene vi ikke er veldig stressa.

04:31.000 --> 04:37.000

Med måten vi klarer å håndtere forskjellige situasjoner med ungene,

04:37.000 --> 04:42.000

og rammene som er settet for ungerne, og forventningene vi settet ungerne.

04:42.000 --> 04:50.000

Mens foreldre har vedvarende lavinntekt, de er i et konstant stress.

04:50.000 --> 04:59.000

Dette skaper utfordringer og fører til det som i forskning ser en mindre hensiktsfull foreldrestil.

05:00.000 --> 05:07.000

Det er viktig å understreke at dette er forskjeller i gjennomsnittet.

05:07.000 --> 05:15.000

Dette gjelder for all del, ikke alle familier.

05:15.000 --> 05:24.000

Den siste, som er en samlekategori, er om vi snakker om bakenforliggende faktorer,

05:24.000 --> 05:26.000

som selvsagt også er viktig.

05:26.000 --> 05:31.000

Det handler om alt fra gener, hvordan gener samvirker med miljøet.

05:31.000 --> 05:41.000

Det handler om verdier og sosiale normer med tanke på hvordan det er en skaperammer

05:41.000 --> 05:44.000

for barnets læring og utvikling.

05:45.000 --> 05:48.000

Hvorfor fyller man det med disse hypotesene?

05:48.000 --> 05:52.000

De første som du sier, der viser det en klar årsakssammenheng,

05:52.000 --> 05:55.000

er det noe å gjøre for politikk.

05:55.000 --> 05:58.000

Du kan forsøke å komme med tiltak.

05:58.000 --> 06:03.000

På den siste, som er mer politisk ukorrekt,

06:03.000 --> 06:06.000

snakker vi om at atferdsgenetikk blir mye snakk om det

06:06.000 --> 06:11.000

i forhold til barn som kommer bakpå på skolen.

06:11.000 --> 06:14.000

Når det er den type bakenforliggende årsaker,

06:14.000 --> 06:19.000

er det kanskje vanskeligere med politikkutforming?

06:19.000 --> 06:26.000

Det er ganske utdatert å se disse helt isolert fra hverandre.

06:26.000 --> 06:32.000

For det er en interaksjon mellom det genetiske og miljøet.

06:32.000 --> 06:39.000

Så det som man kan gjøre med politikk, er alltid veldig viktig.

06:44.000 --> 06:47.000

Så hva må politikken gjøre?

06:47.000 --> 06:55.000

Vi må tenke på grep som kan gjøre at alle barn får gode muligheter

06:55.000 --> 07:01.000

til å lære å utvikle seg i trygge, gode omgivelser,

07:01.000 --> 07:03.000

hvor de føler en tilhørighet.

07:03.000 --> 07:11.000

Det kan man både tenke på grep i helsestasjon, barnehage, skole, SFO.

07:11.000 --> 07:18.000

Men like viktig er det å hjelpe og støtte foreldre

07:18.000 --> 07:28.000

til å kunne gi et hjem der barnet opplever tilhørighet

07:28.000 --> 07:31.000

og får muligheter til å lære å utvikle seg.

07:32.000 --> 07:36.000

Mye av dette bygger på internasjonal forskning.

07:36.000 --> 07:39.000

Men du har jo også forska en del på dette i Norge.

07:39.000 --> 07:43.000

Er det noen forskningstilfeller på det du finner i Norge

07:43.000 --> 07:46.000

i forhold til hva som trekkene i internasjonal forskning?

07:46.000 --> 07:50.000

Eller er det det du har funnet i Norge på dette tilsvarende?

07:52.000 --> 07:55.000

Ja, nå snevrer vi veldig inn.

07:55.000 --> 07:59.000

Men det er jo en interessant...

07:59.000 --> 08:04.000

Veldig mye, men siden du vil at jeg skal snakke om min forskning,

08:04.000 --> 08:06.000

så går jeg rett på dette.

08:06.000 --> 08:10.000

I Norge har vi en fantastisk mulighet.

08:10.000 --> 08:13.000

De fleste barna går i barnehage.

08:13.000 --> 08:20.000

Hvordan utnytter vi denne muligheten med barna når de er i barnehagen?

08:20.000 --> 08:23.000

Hva er opplevelser for dem som lager et læringsgrunnlag

08:23.000 --> 08:25.000

for resten av fremtiden?

08:26.000 --> 08:29.000

Det som den internasjonale forskningen viser,

08:29.000 --> 08:34.000

er at det er veldig viktig med lek og fri lek i barnehagen.

08:34.000 --> 08:39.000

Men i tillegg til det, så er det også viktig med det som vi kaller for lekbasert læring.

08:39.000 --> 08:47.000

Der den voksne har planlagt lekeaktiviteter i forkant,

08:47.000 --> 08:50.000

med den hensikt, med den intensjon,

08:50.000 --> 08:53.000

med å stimulere viktige kompetanseområder,

08:53.000 --> 08:56.000

som vi vet er viktige å stimulere i tidlig barndom.

08:56.000 --> 08:59.000

Selvfølgelig er det ikke dette.

08:59.000 --> 09:01.000

Dette er lekaktiviteter.

09:01.000 --> 09:06.000

Barna skal være engasjerte, de skal være aktive i samspill med andre.

09:06.000 --> 09:11.000

De synes det er gøy å være med på dette.

09:13.000 --> 09:22.000

Den internasjonale forskningen viser at dette er bra for barnas utvikling.

09:22.000 --> 09:26.000

Vi har tatt dette til Norge i FUS-de-Egdo-prosjektet,

09:26.000 --> 09:33.000

der vi tester ut virkningen for barns utvikling,

09:33.000 --> 09:40.000

hvis vi jobber litt mer systematisk i lekbaserte aktiviteter med femåringer i barnehagen.

09:40.000 --> 09:48.000

Vi har funnet konsistente resultater med det vi finner i den internasjonale litteraturen.

09:48.000 --> 09:55.000

Det hadde positive effekter, spesielt for barnas utvikling av det vi kaller for selvregulering.

09:56.000 --> 10:02.000

Det å kunne ta imot en beskjed, holde fokus på det som skal gjøres,

10:02.000 --> 10:07.000

og styre impulsene.

10:07.000 --> 10:12.000

Selvfølgelig er det ikke så overraskende at det er en viktig kompetanse,

10:12.000 --> 10:18.000

både for å få til det sosiale samspillet når du begynner på skolen,

10:18.000 --> 10:25.000

men også for å være med i klasserommet.

10:25.000 --> 10:29.000

Så det at du, med en gang du får lyst på bilen,

10:29.000 --> 10:32.000

så har du lyst til å leke med den.

10:32.000 --> 10:35.000

Du vil ikke bare grabbe den ifra, men tenker først,

10:35.000 --> 10:40.000

og setter deg inn i hvordan du vil han opplever den situasjonen.

10:40.000 --> 10:44.000

Det er det selvregulering handler om.

10:45.000 --> 10:48.000

Så då ser vi i Agder-prosjektet at disse barna,

10:48.000 --> 10:55.000

når de startar skolen med styrka ferdigheter,

10:55.000 --> 10:58.000

både i matematikk og selvregulering,

10:58.000 --> 11:01.000

at de klarer seg bedre i første klasse.

11:01.000 --> 11:08.000

Så vi hyret inn en rekke pensjonerte lærere,

11:08.000 --> 11:13.000

som oppsøkte disse barna i slutten av første klasse,

11:13.000 --> 11:16.000

og kartla dem på matematikk og språk.

11:16.000 --> 11:19.000

Vi ser at de, spesielt i matematikk,

11:19.000 --> 11:21.000

skårer betydelig høyere.

11:21.000 --> 11:27.000

Det er et år etter at de slutter i barnehagen,

11:27.000 --> 11:29.000

der intervensjonen var.

11:29.000 --> 11:34.000

Nå er vi spente, for nå har vi fått data fra nasjonale prøver,

11:34.000 --> 11:37.000

fra femte klasse. De har blitt så store, disse Agder-barna.

11:37.000 --> 11:41.000

Vi klør i fingrene til å se om effektene vedvare.

11:42.000 --> 11:44.000

Det er ikke sikkert.

11:44.000 --> 11:50.000

Ofta ser man det som en kaller for fade-out.

11:50.000 --> 11:53.000

At det ikke varer ved, men mindre det er.

11:53.000 --> 11:58.000

Den rette oppfølgingen bygger på det som allerede har blitt gjort.

11:58.000 --> 12:00.000

Men det blir veldig spennende å se.

12:00.000 --> 12:08.000

Hvis målet er å redusere forskjellene,

12:08.000 --> 12:14.000

er det sånn at effekten av denne type intervensjoner er høyest

12:14.000 --> 12:20.000

på margin for barn i lavinntektsfamilier?

12:20.000 --> 12:27.000

Det er viktig å ta et steg tilbake.

12:27.000 --> 12:30.000

De aller fleste barna går i barnehage,

12:30.000 --> 12:33.000

men hvem er det som ikke går.

12:33.000 --> 12:38.000

Der ser vi at barn i fattige familier er overrepresentert

12:38.000 --> 12:44.000

blant de som ikke går i barnehage.

12:44.000 --> 12:49.000

Vi har allerede en veldig god barnehage i Norge.

12:49.000 --> 12:54.000

Det er en rekke studier i Norge som viser

12:54.000 --> 12:59.000

at å få lov å gå i barnehage er veldig bra for barnets utvikling.

12:59.000 --> 13:01.000

Det er et tilbud vi har allerede i dag.

13:01.000 --> 13:06.000

Det er spesielt viktig for barn i fattige familier.

13:06.000 --> 13:12.000

Det aller viktigste er å få flere barn inn i barnehage.

13:12.000 --> 13:15.000

Men så har jeg ikke svart på spørsmålet ditt enda,

13:15.000 --> 13:17.000

så nå må jeg komme til det.

13:17.000 --> 13:19.000

Du sa at det er en effekt.

13:19.000 --> 13:23.000

Er det sånn at de barna får spesielt utbytte?

13:23.000 --> 13:25.000

Det var vår hypotese.

13:25.000 --> 13:36.000

Mange barn får allerede rike læringsopplevelser i hjemmet sitt.

13:36.000 --> 13:40.000

Men så var disse oppgavene utviklet på en måte

13:40.000 --> 13:42.000

som de skulle kunne tilpasse.

13:42.000 --> 13:45.000

Det kalles den proksimale sonen,

13:45.000 --> 13:49.000

sånn at alle får strekket seg og stimulert det.

13:49.000 --> 13:54.000

Det lykkes Ingunn Størksen som utviklet lekbasert læring

13:54.000 --> 13:56.000

i Agder-prosjektet med veldig godt.

13:56.000 --> 14:01.000

Og så lage oppgaver som gjør at alle blir stimulert.

14:01.000 --> 14:02.000

Det viser data.

14:02.000 --> 14:06.000

Så det er effekter på hele fordelingen.

14:06.000 --> 14:15.000

Men det du kan si er at hvis du tenker på fullføring av videregående skole,

14:15.000 --> 14:18.000

der barn fra fattige familier er overrepresentert,

14:18.000 --> 14:20.000

så kan sånne tiltak,

14:20.000 --> 14:25.000

for vi ønsker jo at alle barn skal være med på det,

14:25.000 --> 14:27.000

det er jo universelle tiltak for alle,

14:27.000 --> 14:29.000

så det er bra at alle får en utbytte.

14:29.000 --> 14:31.000

Men de kan likevel være utjevnende,

14:31.000 --> 14:37.000

for den marginen som de flytter de barna i lavinntektsfamilier på

14:37.000 --> 14:41.000

er viktigare for å fullføre videregående skole

14:41.000 --> 14:47.000

enn for resten som uansett vil ha fullført videregående skole.

14:48.000 --> 14:53.000

Ekspertgruppen som du leder skal gå gjennom de støtterordningene vi har.

14:53.000 --> 14:58.000

Er det sånn at det kommer til å bli en differensiering på

14:58.000 --> 15:03.000

lavintektsfamilier på støtterordning i forhold til barnehage?

15:03.000 --> 15:06.000

Er det det som kommer som en konklusjon?

15:06.000 --> 15:08.000

Selv om jeg vet at du vil få komme inn på det.

15:08.000 --> 15:15.000

I Norge har vi i hovedsak universelle ordninger.

15:16.000 --> 15:21.000

Og det er jo veldig mye positivt med universelle ordninger.

15:21.000 --> 15:26.000

Tjenesteapparater som vi har, helsestasjon, barnehage,

15:26.000 --> 15:29.000

SFO, skole, det er for alle.

15:29.000 --> 15:35.000

Da får det en bred oppslutning, det skaper inkludering,

15:35.000 --> 15:38.000

felles arener, de er ikke stigmatiserende.

15:38.000 --> 15:41.000

Og det er også veldig viktig at de ikke er med på å skape

15:41.000 --> 15:43.000

fattigdomsfeller. Så med en gang vi begynner med

15:43.000 --> 15:46.000

behovsprøving, så blir det...

15:46.000 --> 15:53.000

Hovedårsaken til fattigdom er jo at den har en svak

15:53.000 --> 15:56.000

tilknytning til arbeidslivet.

15:56.000 --> 16:01.000

Men med en gang en starter med en rekke behovsprøvde

16:01.000 --> 16:06.000

ordninger, så der den skal forsøke seg i arbeidslivet,

16:06.000 --> 16:08.000

så plutselig blir den nesten straffet for det.

16:08.000 --> 16:12.000

For det er etter det mister den støtten og hjelpen

16:12.000 --> 16:14.000

som den allerede har fått.

16:14.000 --> 16:18.000

Så det kan gjøre det enda mer vanskelig i en sårbar

16:18.000 --> 16:24.000

situasjon. Så det er ikke for ingenting, men i hovedsak

16:24.000 --> 16:27.000

har universelle ordninger fungerer veldig bra.

16:27.000 --> 16:31.000

Men så er det jo sant at de er dyre, for du må ha dem

16:31.000 --> 16:35.000

for alle. Så det som vi tenker på,

16:35.000 --> 16:42.000

er hvordan kan vi styrke de universelle ordningene,

16:42.000 --> 16:47.000

sånn at de i enda større grad når frem til å møte

16:47.000 --> 16:50.000

behovene for barn i fattige familier.

16:50.000 --> 16:53.000

Barnehage er jo et eksempel på det. Den universelle

16:53.000 --> 16:56.000

ordning alle får. Du har sendt ungene dine i

16:56.000 --> 16:59.000

subsidiert barnehage betalt av staten.

16:59.000 --> 17:01.000

Men de barn også trenger de aller mest.

17:01.000 --> 17:03.000

De trenger de aller mest. De er ikke med på det.

17:03.000 --> 17:06.000

De er hjemme. De er ikke i barnehagen.

17:06.000 --> 17:08.000

Så det er jo et eksempel på en universell ordning

17:08.000 --> 17:11.000

som man allerede har, som kan virke veldig godt

17:11.000 --> 17:14.000

for barn i fattige familier. Men det er barrierer

17:14.000 --> 17:16.000

som gjør at barnet ikke går.

17:16.000 --> 17:21.000

Og med å tenke på tiltak kan man bryte ned den type

17:21.000 --> 17:26.000

barrierer. Men så har vi jo også i den norske

17:26.000 --> 17:30.000

velferdsstaten en rekke behovsprøvedordninger

17:30.000 --> 17:33.000

spesielt innenfor stønadsordningene, med

17:33.000 --> 17:38.000

sosialhjelp, bostøtte, barnetilleggene.

17:38.000 --> 17:47.000

Og de er jo avhengig av inntekt.

17:47.000 --> 17:50.000

Og der er det jo også interessant å se,

17:50.000 --> 17:54.000

fordi at disse skal jo hjelpe familier som

17:54.000 --> 17:59.000

er i en vanskelig situasjon. Og så ser vi at det

17:59.000 --> 18:02.000

egentlig så, måten de er utformet på, det er de med på

18:02.000 --> 18:06.000

å skape mer kaos. Og vi snakket jo om

18:06.000 --> 18:09.000

stresshypotesen tidligere. De er med på å skape

18:09.000 --> 18:13.000

mer kaos og usikkerhet og uforutsigbarhet

18:13.000 --> 18:17.000

for disse familiene. Fordi selv om det er jo

18:17.000 --> 18:20.000

en rekke ordninger, og summen av de er ikke så

18:20.000 --> 18:24.000

veldig stor. De er jo fremdeles fattige.

18:24.000 --> 18:28.000

Men disse pengene kommer til forskjellige

18:28.000 --> 18:32.000

tidspunkter i forskjellige måneder. Beløpet

18:32.000 --> 18:35.000

varierer fra måned til måned. Og det skal ikke mye

18:35.000 --> 18:37.000

til i endringen i inntekten. Det kan bare være

18:37.000 --> 18:40.000

ungdommen som skaffer seg en jobb på McDonalds

18:40.000 --> 18:46.000

for å få ekstra lommepenger, som gjør at

18:46.000 --> 18:50.000

støtte kan frafalle, bortfalle.

18:50.000 --> 19:00.000

Og det er jo noe av det som, altså dette har vi

19:00.000 --> 19:02.000

sett veldig mye på, for det er jo en

19:02.000 --> 19:05.000

selvmotsigelse her. Her er disse

19:05.000 --> 19:09.000

behovsprøvde ordningene for å hjelpe veldig

19:09.000 --> 19:12.000

sårbare familier i en krevende situasjon.

19:12.000 --> 19:17.000

Og så er de utformet på en måte som bare

19:17.000 --> 19:20.000

legger på det kaoset som de allerede opplever.

19:20.000 --> 19:24.000

Det var vanskelig for meg å få oversikt i

19:24.000 --> 19:26.000

hva det er de egentlig har rettighet på.

19:26.000 --> 19:28.000

Det virker som det bygger opp under den

19:28.000 --> 19:30.000

stresshypotesen for familien.

19:30.000 --> 19:31.000

Ikke sant.

19:31.000 --> 19:33.000

For mye å forholde seg til.

19:33.000 --> 19:36.000

Det er jo et stort og krevende felt, dette.

19:36.000 --> 19:38.000

Og så er det jo som å operere med et såkalt

19:38.000 --> 19:43.000

relativt fattigdomsmål, eller grenser med 60

19:43.000 --> 19:46.000

prosent av medianinntekt. Er det ikke

19:46.000 --> 19:49.000

hvis du faller under der. Så vel også gjøre at, for et

19:49.000 --> 19:52.000

land som blir ikke er rikere, så kan det være

19:52.000 --> 19:55.000

i et markedsliberalistisk samfunn eller sånt, så

19:55.000 --> 19:57.000

kan det være vanskeligere og vanskeligere

19:57.000 --> 19:59.000

å nå disse målene. Eller hva ser en der?

19:59.000 --> 20:01.000

Hva tenker du om det i forhold til dette relativt

20:01.000 --> 20:05.000

fattigdomsmålet samtidig som økonomien vokser?

20:05.000 --> 20:09.000

Gjør det det enda mer krevende å nå disse målene?

20:09.000 --> 20:13.000

Det er jo ikke, det at økonomien vokser

20:13.000 --> 20:18.000

det trenger ikke bety at vi får mer og mer

20:18.000 --> 20:22.000

fattige. Hvis vi får mer og mer fattige når

20:22.000 --> 20:25.000

økonomien vokser så betyr det at det er noen

20:25.000 --> 20:28.000

som ikke får være med på den velferdsutviklingen.

20:28.000 --> 20:34.000

Sånn at forskjellene øker. Så jeg tenker jo

20:34.000 --> 20:40.000

i Norge så er det jo et relativt mål på

20:40.000 --> 20:43.000

fattigdom som vi bruker sånn som du sa. Det er 60%

20:43.000 --> 20:47.000

av medianinntekten. Og der ligger det jo noe normativt

20:47.000 --> 20:55.000

bak. Og det er et ønske om at alle skal få varme

20:55.000 --> 20:58.000

på velferdsutviklingen, på velstandsutviklingen.

20:58.000 --> 21:03.000

Vi er jo samfunnsøkonomer og det store bildet

21:03.000 --> 21:05.000

på samfunnsøkonomer som tenker med

21:05.000 --> 21:08.000

samfunnsøkonomers effektivitet om omfordeling.

21:08.000 --> 21:11.000

Det er to store spørsmål som kan henge sammen

21:11.000 --> 21:14.000

og komplementere hverandre. Eller de kan virke

21:14.000 --> 21:18.000

og stå i konflikt med hverandre. I forhold til

21:18.000 --> 21:23.000

fattigdom og spesielt rett og mål mot barn.

21:23.000 --> 21:28.000

Hvordan tenker du samfunnsøkonomer, du vil sikkert

21:28.000 --> 21:30.000

si i begge deler, men hvis du reflekterer litt

21:30.000 --> 21:32.000

rundt det. Samfunnsøkonomers effektivitet.

21:32.000 --> 21:35.000

Med effektivitet så er det for det første

21:35.000 --> 21:41.000

viktig at de tiltakene vi har for barn i

21:41.000 --> 21:44.000

fattige familier, at de er innrettet på en sann

21:44.000 --> 21:53.000

måte at de i størst mulig grad også stimulerer

21:53.000 --> 21:56.000

til arbeidsdeltakelse blandt foreldrene.

21:56.000 --> 22:03.000

Og ikke minst at vi ikke skaper, der er

22:03.000 --> 22:06.000

ineffektivitet i måten som overføringene skjer på.

22:06.000 --> 22:13.000

Så det er jo noen grep. Men så er det jo

22:13.000 --> 22:18.000

også tidsperspektivet her. For det er ingenting

22:18.000 --> 22:22.000

som er, eller det er veldig kostbart da, å ha

22:22.000 --> 22:29.000

barn og unge som ikke får utvikle og lære seg

22:29.000 --> 22:35.000

sånn at de igjen overtar den fattigdomsproblematikken.

22:35.000 --> 22:39.000

Det er jo det som er den store pedagogiske

22:39.000 --> 22:42.000

oppgaven her. For disse investeringene i barn

22:42.000 --> 22:48.000

og unge, de koster. Men jeg påstår at de likevel

22:48.000 --> 22:52.000

er svært lønnsomme. Fordi at når disse barn,

22:52.000 --> 22:55.000

til og med når de begynner i skole, så tenker

22:55.000 --> 22:58.000

investeringer i tydelig barndom, når de begynner

22:58.000 --> 23:02.000

i skole, at de har mindre behov for spesialpedagogiske

23:02.000 --> 23:05.000

tiltak. Flere kan fullføre videregående skole

23:05.000 --> 23:09.000

og komme seg inn i arbeidslivet som voksne.

23:09.000 --> 23:13.000

Og da er de med på å produsere verdier

23:13.000 --> 23:19.000

i stedet for at det blir en som mottar stønad.

23:19.000 --> 23:24.000

Så jeg tenker jo at det i dag, som samfunnsøkonom,

23:24.000 --> 23:27.000

så tenker jeg at i dag så underinvesterer vi

23:27.000 --> 23:30.000

i utviklingsmuligheter for barn og unge.

23:30.000 --> 23:33.000

Men det er så vanskelig, fordi du blir så mye

23:33.000 --> 23:38.000

mer populær som politiker hvis du gir alle gratis buss

23:38.000 --> 23:43.000

framfor at du investerer i gode utviklingsmuligheter

23:43.000 --> 23:45.000

for barn og unge.

23:47.000 --> 23:50.000

Som du var inne på nå, så er det jo en diskusjon

23:50.000 --> 23:52.000

som du bidrar med. Det er mange fagdisipliner

23:52.000 --> 23:55.000

som bidrar. Det er både adferdsforskere,

23:55.000 --> 23:58.000

genforskere, så skal det si, sosiologer, psykologer.

23:58.000 --> 24:01.000

Hvordan er det å være økonom i denne debatten?

24:01.000 --> 24:03.000

Og hvad er det du føler du tilføjer i debatten

24:03.000 --> 24:05.000

som er veldig viktig? Du var jo litt inne på det nå

24:05.000 --> 24:07.000

med fordelinger og sånt, men hvordan er det

24:07.000 --> 24:10.000

å stå i denne debatten med de fagdisiplinene

24:10.000 --> 24:11.000

som bidrar?

24:11.000 --> 24:14.000

I ekspertgruppen så har vi jo hatt,

24:14.000 --> 24:17.000

vi er jo åtte stykk i ekspertgruppen,

24:17.000 --> 24:22.000

og da er det jo sosiologi, utviklingspsykologi

24:22.000 --> 24:25.000

og samfunnsøkonomer. Vi har faktisk tre samfunnsøkonomer.

24:26.000 --> 24:32.000

Så har vi i tillegg en som har sosialfaglig bakgrunn

24:32.000 --> 24:36.000

som har jobbet med det, og så har vi en kommunedirektør.

24:37.000 --> 24:42.000

Det er jo det som gjør dette så bra,

24:42.000 --> 24:46.000

fordi vi kommer med forskjellige perspektiv,

24:46.000 --> 24:53.000

og vi lytter til hverandre og prøver å finne løsninger

24:55.000 --> 25:02.000

som tar in over seg innsikten fra alle de forskjellige disiplinene,

25:02.000 --> 25:04.000

men også fra praksisfeltet.

25:04.000 --> 25:08.000

På toppen av dette så har vi jo også hatt en innspillsrunde,

25:08.000 --> 25:11.000

de har fått over, eller nesten 300 innspill,

25:12.000 --> 25:19.000

som har også virkelig fått oss til å ta tak i de utfordringene

25:20.000 --> 25:27.000

som de som sitter i det og jobber tett med barn i fattige familier

25:28.000 --> 25:30.000

har meldt inn til oss.

25:31.000 --> 25:34.000

Så ja, samfunnsøkonomi har vært viktig,

25:34.000 --> 25:40.000

men minst like viktig, perspektivene fra de andre fagene,

25:40.000 --> 25:43.000

og ikke minst perspektivene fra praksis.

25:44.000 --> 25:49.000

Veldig bra, Mari, veldig interessant, kjempeviktig tema.

25:49.000 --> 25:51.000

Ja, nå skal jeg bare si før du stopper meg,

25:51.000 --> 25:58.000

for den 17. oktober, da skal vi levere vår rapport til regjeringen,

25:59.000 --> 26:02.000

og da kommer vi med helt konkrete tiltak

26:03.000 --> 26:09.000

som skal gi barn i fattige familier både bedre livskvalitet her og nå,

26:09.000 --> 26:12.000

men også gi dem bedre muligheter for læring og utvikling

26:12.000 --> 26:14.000

for å hindre at fattigdom går i av.

26:14.000 --> 26:18.000

Nettopp, og på dette får du også vite at dere som er i Stavanger,

26:18.000 --> 26:20.000

så heldige å være i Stavanger, i slutten av oktober,

26:20.000 --> 26:23.000

nærmere på stedet 25. oktober, onsdag 25. oktober,

26:23.000 --> 26:27.000

så er det fagseminar, der Mari kommer og presenterer denne rapporten,

26:27.000 --> 26:30.000

statsråden kommer, Kjersti Toppe,

26:30.000 --> 26:34.000

og vi får også besøk fra Universitetet i Chicago, Ariel Kalil

26:34.000 --> 26:37.000

og Kjell Gunnar Salvanes, til denne heidunderende

26:37.000 --> 26:39.000

økonomifestivalen Kåkånomics, slutten av oktober.

26:39.000 --> 26:43.000

Veldig kjekt å ha deg, Mari Rege, her.

26:43.000 --> 26:44.000

Tusen takk.

26:44.000 --> 26:46.000

Så snakkes vi igjen.